

Tidsskrift for *Frøavl*

August - September 2004 · nr. 1

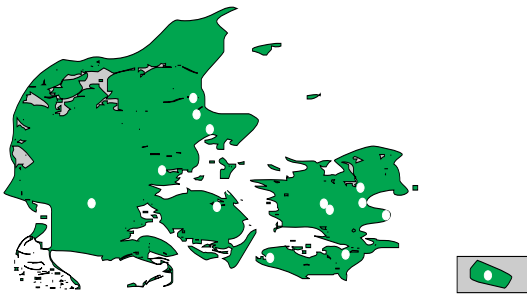
Bedriftsbesøg på Hvidkilde Gods

Efterårsbehandling af frømarken

Dyrk dit eget kvælstof

Dækningsbidragsberegninger for høst 2003

DLF-TRIFOLIUM Danmark:

Hovedkontor:

Ny Østergade 9 . Postboks 59 . DK-4000 Roskilde.
Telefon 46 33 03 00 . Telefax 46 32 08 30
DLF-TRIFOLIUM på internettet: www.dlf.dk

Afdelinger på Sjælland:

Ringsted, Smålodsvvej 22, Benløse, 4100 Ringsted. Tlf. 57 61 22 77.
Fax 57 67 20 50.

Herfølge, Bjergvej 4, 4681 Herfølge. Tlf. 56 27 40 54. Fax 56 27 40 08.

Afdelingen på Bornholm:

Aakirkeby, Birgersvej 15, 3720 Aakirkeby.
Tlf. 56 97 43 35. Fax 56 97 43 25.

Afdelinger på Lolland-Falster:

Nr. Alslev, Nr. Vedbyvej 1, Postboks 49, 4840 Nr. Alslev.
Tlf. 54 43 43 81. Fax 54 43 43 69.

Nakskov, Stensøvej 1, 4900 Nakskov
Tlf. 54 92 25 11 . Fax 54 92 52 22.

Afdelingen på Fyn-Langeland:

Odense, Højmevej 12, Højme, Postboks 40, 5250 Odense SV.
Tlf. 66 17 02 30. Fax 66 17 22 51.

Afdelinger i Jylland:

Hadsund, Produktvej 10, 9560 Hadsund.
Tlf. 98 57 43 66. Fax 98 57 20 59.

Randers, Carlsberggaard, Hadstenvej 20, 8900 Randers.
Tlf. 87 11 41 40. Fax 87 11 41 41.

Langkastrup, Kastrupvej 5, Langkastrup, 8900 Randers.
Tlf. 86 49 45 00. Fax 86 49 50 90.

Hedensted, Odinsvej 20, Postboks 8, 8722 Hedensted.
Tlf. 75 89 00 88. Fax 75 89 02 47.

Skodborg, Industriparken 22, Skodborg, 6630 Rødding.
Tlf. 74 84 85 99. Fax 74 84 84 74.

Planteforædling:

DLF-TRIFOLIUM A/S, Dansk Planteforædling, Research Division
Højerupvej 31, Postboks 19, 4660 Store Heddinge.
Tlf. 56 50 30 23. Fax 56 50 35 24.

Prodana Seeds A/S:

Salg af plænegræs, færdiggræs, hydrosåning, gødning, blomsterløg og konsumfrø
Fåborgvej 248, 5250 Odense SV. Tlf. 63 17 16 00. Fax 63 17 16 19.

Medlemsblad for DLF AmbA

Udgiver: DLF AmbA Oplag: 7.200 stk.
Artiklerne må gengives med kildeangivelse.

Grafisk produktion og tryk:
Litotryk Svendborg A/S

Redaktion:

Lars Johansen (ansvarshavende)
E-mail: lj@dlf.dk

Ny Østergade 9
Postboks 59
4000 Roskilde
Tlf. 46 33 03 00
Fax 46 32 08 30

Redaktionsudvalg:

Landskonsulent Chr. Haldrup,
Dansk Landbrugsrådgivning
Landscentret, Skejby . 8200 Århus N.

Seniorkonsulent Rune Munch-Andersen
Patriotisk Selskab,
Ørbækvej 276 . 5220 Odense SØ.

Godsejer Benny Kirkebække Christensen
Hevringholm . 8961 Allingåbro

Avlschef Erling Christoffersen
DLF-TRIFOLIUM A/S . 5250 Odense SV.

Gårdejer Poul Skov Nielsen
Hanebjergvej 2, Sallerup . 4760 Vordingborg

Gårdejer Poul Jensen
Øster Kyvllingsvej 10, Kyvling . 6880 Tarm

Gårdejer Chr. Høegh-Andersen
Luenhøj, Sdr. Kirkebyvej 7
4800 Nykøbing Falster

Tidsskrift for **Frøavl**

Forsiden

Høst af rødsvingel Herald på Hvidkilde Gods, Sydfyn. Høsten begyndte den 20. juli, men blev stoppet af regn kl. 18.00 om aftenen. Billedet er taget umiddelbart, inden regnen begyndte. Udbyttet vurderes til at være ca. 1.500 kg. pr ha. Læs mere om Hvidkilde Gods i bladet.

INDHOLD

Her finder du DLF-TRIFOLIUM	2
Lederen	3
Bedriftsbesøg - Hvidkilde Gods	4
Dækningsbidragsberegninger for høst 2003	7
Efterårsbehandling af frømarken	8
Dyrk dit eget kvælstof	10
Delegeretmøder 2004	12
DLF-TRIFOLIUM informerer	15
Personalialia	15

Ny sæson, nye udfordringer

Året 2003/04 blev et godt år for frøavlerne og for DLF-TRIFOLIUM – rent faktisk det bedste år i nyere tid i frøbranchen. Nu er vi allerede godt i gang med sæson 2004/05, og en ny sæson giver nye udfordringer. I denne branche er der ikke to år, der er ens, og det er jo i sig selv en udfordring.

Frøhøsten 2004 er i fuld gang. De foreløbige resultater tegner et noget uensartet billede af udbytterne i de forskellige arter, og høstudbytterne er meget svingende. På nuværende tidspunkt tør vi desværre kun tro på en middelhøst med pil nedad. Juli måned var præget af megen nedbør og alt for få, sammenhængende perioder med opholdsvejr, hvilket gjorde høstbetingelserne endda meget vanskelige. Værst ser det ud for hvidkløver, engrapgræs og engsvingel; billedet er beklageligvis også negativt for andre frøarter. De vanskelige forhold har desuden forsinket frøhøsten med mindst ti dage.

Vi håber naturligvis på opholdsvejr august måned ud, og at det lykkes at få høsten nogenlunde i hus.

Holland har lidt under store mængder nedbør, hvilket specielt har ramt westerwoldisk og ital. rajgræs, og udbytterne tegner til at blive betydeligt lavere end gennemsnittet. I alm. rajgræs, som er langt den væsentligste art, forventes et udbytte lidt under det "normale".

I USA og Canada tegner udbytterne generelt til at ligge på et "normalt" niveau for de fleste arter med undtagelse af hundegræs, hvor udbyttet ser ud til at blive væsentligt lavere end "normalt". I Canada har der været færre hektarer rødsvingel til høst i år end i de senere år, og det tegner til en middelhøst.

Sæsonen 2004/05 vil i hele DLF-TRIFOLIUM koncernen blive præget af bestræbelserne på at få solgt årets høst til bedste mulige priser. Den forsinkede høst har naturligvis en indflydelse på, hvornår vi kan have ny høst klar til levering til vore kunder, men vi fokuserer i produktionen nøje på hurtigt at få klargjort de sorter, der skal anvendes i efteråret.

Aksel Nissen

Målrettet satsning på frøavl på Hvidkilde Gods

Frøavlsarealet er i de senere år blevet udvidet på Hvidkilde Gods. Økonomisk set har frøavl været konkurrencedygtig overfor korn, specielt i 2003, hvor der var en forskel på 3.500 kr. pr ha i gennemsnit. EU-reformen vil ændre forudsætningerne for at dyrke frø, men frø forventes fortsat at få plads i sædskiftet. Der er både økonomiske og

driftsmæssige fordele forbundet med frøavl, herunder at man i frø honoreres bedre for den ekstra indsats, der er forbundet med at levere kvalitet, end i hvede. For at få udnyttet maskinparken bedst muligt samarbejder Hvidkilde Gods en del med Egeskov om blandt andet høst.

Af Erling Christoffersen
Avlschef
DLF-TRIFOLIUM A/S

"Udbyttet i 2003 var gode for alle tre dyrkede frøarter, og frøet lå i gennemsnit på 13.600 kr. pr ha, når renseomkostninger med mere er fratrukket", siger driftsleder Torben Larsen, Hvidkilde Gods på Sydfyn. I 2003 blev der dyrket rødsvingel, engrapgræs og strandsvingel på Hvidkilde Gods.

"Til sammenligning gav afgrøderne hvede, byg og ærter mellem 10.000 og 10.300 kr. pr ha. Alt i alt et godt år for plantevækslen, også noget bedre end vi havde budgetteret med. Udbyttet i hveden skuffede, men til gengæld blev prisen bedre end forventet, og i frøet blev både udbyttet og priser bedre end forventet. Specielt havde vi en god oplevelse omkring slutafregningen for frøet, idet vi

Frøavl i 2003				
Sort	Areal ha	Udbytte kg/ha	Udbytte* kr./ha	Swind %
Rødsvingel Herald	46	1.577	12.330	9,9
Rødsvingel Echo	56	1.438	12.000	11,3
Engrapgræs Conni	46	1.137	16.350	18,1
Strandsv. Southern Comf.	45	1.838	14.200	16,1
Markært fremavl Pinocchio	33	5.500	10.000	

* Nettoudbytte inkl. lagerleje.

fik udbetalt 200.000 kr. mere end forventet, hvilket svarer til 1.000 kr. pr ha. Vi glæder os over, at det lykkedes DLF-TRIFOLIUM at afsætte avlen så godt, som det var tilfældet, og vi glæder os over de gode markedsmæssige udsigter," siger Torben Larsen.

Afkobling af frøstøtte

Et forhold, som naturligt nok er blevet studeret grundigt på Hvidkilde Gods, er

den kommende afkobling af frøstøtten. Med den arealsammensætning som Hvidkilde Gods havde i 2003, ville støttebeløbet have været en hel del mindre, hvis afkoblingen var gennemført i 2003, og priserne i øvrigt var de samme. På grund af de forholdsvis store udbytter er tabet selvfølgelig større end ved gennemsnitsudbytter; nemlig 1.700 kr. i rødsvingel, 5.700 kr. i strandsvingel og 800 kr. i engrapgræs.

"Det er en drastisk ændring i forudsætningerne for at dyrke frø og er faktisk en halvering af støttebeløbet. Med vore høje udbytter i 2003 kommer der til at mangle 1,20 kr. pr kg i rødsvingel, og 3 kr. pr kg i strandsvingel, samt 70 øre pr kg i engrapgræs. På den baggrund er vi ekstra glade for, at markedet er sundt i øjeblikket. Der er således mulighed for at få de manglende penge ind via højere priser. Den stigning, der kom i slutafregningen for høst 2003 på 1.000 kr. pr ha, sætter også dette i relief," bemærker Torben Larsen og fortsætter:

"Vi tror på, at frøavl fortsat vil have en plads i vort sædskifte og på samme niveau

Godsejer Christian Ahlefeldt t.h. og driftsleder Torben Larsen foran den nyrenoverede trappe på Hvidkilde Gods. Hovedbygningen på Hvidkilde har i de senere år gennemgået en total renovering, og sidste del af renoveringen har været trapperne, som er renoveret for 1,3 mill. kr.

som hidtil. Engrapgræs bliver mindst ramt, og rødsvingel vil også kunne rette sig pris-mæssigt, mens det selvfølgelig ser værre ud i strandsvingel. Vi bliver nok nødt til at indse, at strandsvingel ikke på kort sigt bliver en ligeså god forretning som i 2003 og formodentligt også i 2004. Vi glæder os over resultatet, men må jo også erkende, at vi fremover kommer til at indrette vore forventninger efter de nye forhold. Vi har dog haft gode udbytter i strandsvingel og vil ikke være bange for at prøve kræfter med denne art igen fremover."

Nye markedsvilkår

Christian Ahlefeldt, der ejer Hvidkilde Gods, tilføjer:

"Det bliver spændende og interessant at se, hvorledes frøavl klarer sig under de frie markedsmæssige vilkår, vi får fremover. Jeg har grundlæggende tillid til, at DLF-TRIFOLIUM er store nok og dygtige nok til at klare disse nye udfordringer. Jeg tror også, at firmaet har de rigtige sorter og en slagkraftig salgsorganisation, således at dansk frøavl kan konkurrere på verdensplan, også uden støtten. Når dette er sagt, vil jeg dog pointere, at vi i dag som planteavlere jagter DB, hvilket betyder, at jeg - måske i modsætning til tidligere - ikke automatisk avler frø til DLF-TRIFOLIUM. I de senere år har jeg følt, at firmaet har levet op til mine forventninger vedr. lagerleje, rensetakster, priser og service i øvrigt, men det vurderes løbende."

Efter denne lille hilsen til ledelse og bestyrelse i DLF-TRIFOLIUM fortsætter Christian Ahlefeldt:

"Når vi dyrker frø, er det ikke tilfældigt. Vi har gennem årene konstateret, at frø giver mere end en kombination af 1. og

Engrapgræsudlægget i Pinocchioærterne har godt fat og har allerede dannet flere udløbere per plante.

Markplan 2004		
Afgrøde	Sort	ha
Vinterhvede	Pentium-Symbol	250
Maltbyg	Pentium-Symbo	151
Ærter - Fremavl	Pinocchio	56
Engrapgræs	Conni	46
Rødsvingel	Herald-Echo	102
Strandsvingel	Southern Comfort	45
Brak		41
Brak - 20 årig udtaget		4
Majs - Remiser		3
Surkirsebær		10
<i>I alt</i>		<i>608</i>

2. års hvede og en vekselafrøde. Frø er ikke nødvendigvis over årene bedre end 1. års hvede, hvilket også er uinteressant. Så længe frø er bedre end ovennævnte kombination, har det vor interesse. En anden fordel ved frø er den arbejdsmæssige, altså fordeling af høstarbejdet m.m."

Satser på kvalitet

Et andet forhold, som gør, at Hvidkilde Gods ser frøavl som en interessant produktion, er selvfølgelig de naturgivne forhold på Sydlyn, som favoriserer frøavl, samt at der i frøavl er afregning for kvalitet.

"Vi har set en udvikling indenfor fremavl eller konceptavl af hvede, der for os på Hvidkilde gør disse produktioner mindre interessante, idet vi ikke føler, vi bliver afregnet godt nok for den ekstra indsats. Her synes jeg, at frøavl honorerer kvalitet bedre. Hvis vi laver en god råvare, bliver vi honoreret i form af mindre renseomkostninger, ligesom der bliver korrigeret i prisen for renhed, spireevne og ukrudtsindhold. Jeg håber derfor ikke, at der under de nye markedsvilkår bliver slækket på kvalitetskravene," siger Christian Ahlefeldt.

Samarbejder med Egeskov Gods

Da Christian Ahlefeldt startede som forpagter i 1979, var der 100 ha dyrket

jord, resten var forpagtergårde. Nu drives godt 600 ha.

"600 ha planteavl er i dag ikke nogen stor driftsenhed, når man tager de tekniske muligheder i betragtning. Vi samarbejder derfor en del med Egeskov for eksempel omkring høst. Her hjælper vi hinanden, således at mejetærskerkapaciteten udnyttes bedst muligt. På Egeskov dyrkes ca. 175 ha frøgræs, primært alm. rajgræs, og dette passer høstmæssigt fint med vore lidt tidligere afgrøder," forklarer Christian Ahlefeldt.

Såning af frø

På Hvidkilde Gods sås med en fire meter Væderstad Rapid. Der er i foråret 2004 udlagt 56 ha med engrapgræs Conni i fremavlsærterne. Såningen sker ved, at ærterne sås med de forreste såskær, mens engrapgræsset sås med de bagerste. For at få ærterne ned i 5 cm dybde og engrapgræsset i 1,5 cm vippes maskinen forover. Frøet ledes fra frøsåkassen ned i sårillen.

"Ærter sået med dobbelt rækkeafstand giver lidt mere lys til engrapgræsset, men

Engrapgræs Conni 2. års mark er næsten klar til høst, der foregår direkte.

Torben viser virkningen af vækstregulering i strandsvingel. Til højre vækstreguleret, til venstre ubehandlet.

det vigtigste er nok, at engrapgræsset får en god start ved at blive placeret i 1-1,5 cm dybde og derfor kommer foran for eksempel enårig rapgræs. Desuden kan det såede engrapgræs bedre tåle de ukrudtsbehandlinger med Stomp, der anvendes i ærterne, end tilfældet ville være ved såning med frøsåkasse ovenpå jorden. Vi har i øvrigt også udlagt engrapgræs i vårbyg sået med dobbelt rækkeafstand med et fornuftigt resultat," fortæller Torben Larsen.

Behandlingen af engrapgræsset har i øvrigt bestået af 65 kg N i efteråret og 90 kg N her i foråret.

Der er behandlet mod enårig rapgræs med 114 g/ha Hussar, og der er behandlet mod rust og meldug både efterår og forår med Folicur og Tilt Top.

Strandsvingel

Strandsvingel Southern Comfort er oprindelig udlagt i vårbyg i 2002. Også her sås på dobbelt rækkeafstand. Strandsvinglen er i efteråret (25. september) behandlet med 0,04 l/ha DFF og i foråret (30. april) med 0,05 l/ha Primus mod tokimbladet ukrudt. Der er samtidig sprøjtet med 0,35 l/ha Tilt Top mod meldug.

Vækstregulering er foretaget med 0,42 l/ha Moddus plus 1,34 l/ha CCC udsprøjtet d. 10. maj. Torben fortæller:

"Vækstreguleringen i strandsvingel virkede voldsomt hårdt i år. På sprøjte-tidspunktet havde vi en god vækst, men derefter faldt temperaturerne, og samtidig blev det tørt, således at virkningen på strållængden var 20-30 cm i slutningen af maj. Regnen har siden rettet op på dette, og der er ikke længere så stor forskel på strållængden, men meget forskel på lejesæd. Det bliver spændende at se udbytte-niveauet i år, men høsten kommer ikke i gang før i august, hvor der høstes direkte."

Rødsvingel

Rødsvingelen bliver normalt udlagt i vinterhvede, og der blev sidste efterår udlagt 95 ha med Herald. Her kort før høst står der et fint kraftigt udlæg i hveden. I rødsvingel Herald 2. års er der gødet med 65 kg N i efteråret og 45 kg N i foråret. Der er behandlet med DFF d. 25. september og Primus + Fusilade d. 30. april. Vækstregulering er foretaget d. 6. maj med 0,42 l/ha Moddus + 1,34 l/ha CCC. Også i rødsvingel har vækstreguleringen virket kraftigt, og der er en fin renstrået mark. På nuværende tidspunkt er genvæksten ikke voldsom, men i et lille, ikke vækstreguleret område af marken ligger afgrøden tæt på jorden med væsentlig mere genvækst. I øvrigt bliver 2004 sidste år med den gamle sort Echo, idet der skiftes til en af de nye højt-tydende sorter næste gang, der udlægges.

Afpudsning af frømarkerne

I frømarkerne er afpudsning i efteråret en vigtig foranstaltning for at opnå det perfekte resultat. I rødsvingelmarken bliver halmen afbrændt, og der afpudses en eller to gange afhængig af afbrændingstidspunkt og genvækst. Nyudlæg af rødsvingel bliver afpudset dybt lige efter høst af

hveden. I engrapgræs Conni og strandsvingel afpudses dybt lige efter høst og en eller to gange mere i løbet af efteråret.

"Vi købte sidste år en Spearhead, som vi er tilfredse med. Jeg synes, den har en god kapacitet med en fremkørselshastighed på 12-14 km i timen. Den spreder materialet godt, forudsat det er tørt, og den har et godt, rent snit i græsset. Samtidig er den nem at styre i klippehøjde." fortæller Torben Larsen.

Hvidkilde Gods er beliggende på Sydlyn mellem Svendborg og Fåborg. Godset ejes af Christian greve Ahlefeldt-Laurvig-Lehn og er på 448 ha agerjord, 1520 ha skov, heraf 165 ha med juletræer og pyntegrønt, samt 153 ha park og søer. Derudover drives 160 ha som forpagtning. Desuden er der udlejning af 42 huse. Christian Ahlefeldt startede som forpagter i 1979 på sin brors ejendom Nielstrup og har drevet godset siden 1981. Den daglige drift varetages af driftsleder Torben Larsen, som har været ansat på Hvidkilde siden 1985. Der er desuden ansat en traktorfører samt en medhjælper i høst. I skoven er der ansat en skovfoged, tre skovarbejdere, to traktorførere og derudover ti sæsonarbejdere i pyntegrøntsæsonen. Administrationen varetages af en kontorassistent. Frøavlens har traditionelt udgjort ca. 100 ha med rødsvingel. I de senere år er frøavlsarealet blevet udvidet til at omfatte ca. 200 ha svarende til en tredjedel af det samlede areal. Udvidelsen er sket i engrapgræs og strandsvingel.

Afpudsningen af frømarkerne foretages med en Spearhead 6,2 m maskine indkøbt i efteråret 2003

Dækningsbidragsberegninger for høst 2003

Det økonomiske afkast af en frøafgrøde afhænger af, hvilken markedspris der er opnået, og dermed hvilken pris der kan betales til avleren, samt det udbytte der er opnået i kg per hektar. For græs- og kløverfrø blev der i 2003 høstet et relativt udbytte, der var 4% over de seneste fem års gennemsnit, hvilket vi – set over en kam – kan betegne som en god middelhøst. I 2003 har frøafgrøderne i de økonomiske beregninger på DB1 niveau givet et økonomisk udbytte, der er væsentligt over de seneste fem år. Det gælder især rajgræsserne, engsvingel og strandsvingel, men også hvidkløver, hundegræs, rødsvingel og stivbladet svingel ligger over. Rødkløver, alm. rapgræs og engrapgræs ligger under de seneste fem års gennemsnit.

Af Anders Mondrup
Avlsdirektør
DLF-TRIFOLIUM A/S

Beregninger af dækningsbidrag for høst 2003

Hermed bringes økonomiske beregninger på høst 2003. Beregningerne fremgår af nedenstående tabel og baggrunden for disse data er som følger:

Udbytte normal kvalitet: den oprensede renvare i kg/ha omregnet til normal kvalitet jævnfør de kontraktlige betingelser.

Bruttoudbytte: den samlede bruttoafregning inkl. EU støtten.

Stykomkostninger: de beregnede omkostninger til udsæd, kemikalier, evt. tørring, rensning, analyser, certificering, rentekrav mm. Rentekravet udligner normalt de senere betalingsterminer i kløver- og græsfrø i forhold til kornafgrøder.

DB1: afgrødens økonomiske afkast før

maskinomkostninger. Vi tager ikke disse omkostninger med, da de vurderes at variere meget mellem de enkelte ejendomme.

Udbytter og priser på korn, ærter og raps er taget fra Oversigt over Landsforsøgene og fra afgrødekalkuler fra Storstrømmens PlanteavlsRådgivning.

Frøhøsten 2003 bedst på DB1 over de sidste fem år

Når der ses på det vægtede gennemsnit for græs- og kløverfrø ligger dette på 7.963 kr./ha sammenlignet med de seneste fem år, som har ligget på et gennemsnit på 6.809 kr./ha (1998-2002: 6.421 kr./ha). Dette afspejler den positive prisudvikling, der har været på de fleste arter, hvor det dog også for hundegræs og strandsvingels vedkommende er et resultat af høje udbytter for høst 2003.

Dækningsbidrag - beregnet på frøhøsten 2003 og gennemsnit høst 1999-2003

Art	Høst 2003				DB 1 høst				DB 1 gns 1999-2003	
	Udbytte normal-kvalitet	Brutto-udbytte kr/ha	Styk-omkostninger kr/ha	DB 1 Høst 2003 kr/ha	2002 kr/ha	2001 kr/ha	2000 kr/ha	1999 kr/ha	kr/ha	rel.
Rødkløver	229	3.823	1.803	2.020	4.839	3.017	4.134	5.208	3.844	59
Hvidkløver *)	459	11.415	2.386	9.029	7.163	7.998	5.927	8.234	7.670	117
Timothe	632	8.291	1.751	6.540	4.628	5.146	7.204	4.854	5.674	86
Alm. rajgræs	1.169	10.986	2.518	8.468	6.958	5.554	5.977	5.602	6.512	99
Ital. rajgræs	1.207	10.020	2.568	7.452	5.929	5.139	4.779	4.633	5.586	85
Hybridrajgræs	1.109	9.885	2.510	7.375	5.698	4.591	3.981	4.944	5.318	81
Strandsvingel	1.424	14.355	3.240	11.115	7.526	9.730	8.973	8.892	9.247	141
Hundegræs	1.200	10.635	2.583	8.052	6.299	7.822	9.807	6.312	7.658	117
Engsvingel	815	8.694	2.184	6.510	4.855	6.146	6.056	4.561	5.626	86
Rødsvingel	1.139	10.291	3.044	7.247	5.125	5.679	7.315	6.223	6.318	96
Alm. rapgræs	879	10.933	2.510	8.423	7.915	9.834	10.271	9.190	9.127	139
Engrapgræs	762	10.275	2.619	7.656	6.931	9.951	9.966	9.555	8.812	134
Stivbl. Svingel	1.075	10.008	2.796	7.212	5.012	5.277	7.618	8.363	6.696	102
GNS kl. og græs	1.074	10.734	2.694	8.032	6.418	6.493	7.045	6.390	6.876	105
Markært, udsæd	4.500	8.148	1.656	6.492	6.309	7.293	8.018		7.028	107
Vinterraps	3.700	8.833	2.257	6.576	4.794	5.594	6.453	6.377	5.959	91
Byg 1)	6.600	8.838	1.430	7.408	6.476	6.760	6.674	5.967	6.657	101
Vinterhvede 2)	7.100	8.727	1.972	6.755	4.565	5.882	5.667	5.112	5.596	85
Vinterhvede 3)	8.600	10.023	1.972	8.051	5.533	6.652	6.717	5.852	6.561	100
Vinterbyg 4)	5.900	6.816	1.683	5.133	4.445	5.097	4.692	4.664	4.806	73

1) Byg på god kornjord (gns høst 2003 i DK = 5.150 kg/ha)

2) Vinterhvede gns. udbytte i DK

3) Vinterhvede på god kornjord

4) Vinterbyg gns. udbytte i DK

*) Der er ikke medtaget udgift til bistader

Handelspriser på korn og stykomkostninger på korn og raps er hentet fra Storstrømmens PlanteavlsRådgivning.

Efterårsbehandling af frømarken

Efter høst af frø eller dækafgrøden er det vigtigt, at marken forberedes bedst muligt på næste års afgrøde. Dette kan ske ved, at marken afbrændes, afpudses eller afgrøden mekanisk udtyndes. Efterårsbehandlingen af frømarken har stor betydning for et godt udbytte. Det er netop nu, at grundlaget skabes for det kommende års frøstangler og dermed det bedste mulige frøudbytte.

Af Birthe Kjærsgaard
Avlschef
DLF-TRIFOLIUM A/S

Der kan være to årsager til, at en mark kun producerer et begrænset antal frøstængler:

- forkert efterårsbehandling og
- for dårlig etablering.

Korte og tykke skud

Korte og tykke skud i græsmarken udvikler med størst sandsynlighed en frøstængel det kommende år, og dette er ofte en frøstængel med flest sidegrene/småaks og flest frø. Denne udvikling sker formodentlig, fordi der i korte og tykke skud oplagres mest energi og næring. Dette gælder både for de planter, som skal til høst for første gang og for planter i 2. og 3. årsmarkerne.

Lige efter høst af dæksæden eller frøafgrøden skal der ryddes op. Ofte bliver dette arbejde prioriteret for lavt i en travl periode med høst og eventuel såning, men arbejdet i frømarken bliver belønnet i form af et større frøudbytte det kommende år. Efterårsbehandlingen af markerne kan udføres på flere måder.

Afbrænding

I 2. og 3. årsmarkerne er en god afbrænding den bedste måde at sikre oprettelsen af de rigtige "frøplanter". Men det er vigtigt, at afbrændingen foregår hurtigt, og at ilden løber hen over marken. Al gammel stub og halm skal brændes, men jorden må ikke blive så varm, at græsplanterne brændes ihjel, og der opstår brandsår i marken. De græsarter, som danner underjordiske udløbere - engrapgræs og grove typer af rødsvingel - er normalt mest ro-

buste i forbindelse med afbrænding og genetableres bedst, hvorimod eksempelvis rajgræs ikke har den samme evne til genetablering.

Dårlig afbrænding kan ofte skyldes, at halmen ikke er spredt godt nok eller ikke er tør. For at opnå det bedste resultat skal halmen fordeles helt jævnt over hele arealet. Det kan være nødvendigt at løfte og splitte halmen ad flere gange for at opnå det bedste resultat. At gå på kompromis med dette arbejde betyder mindre udbytte næste år!

Snit ikke halmen i forbindelse med høst, idet snittet materiale medfører, at der ikke kommer luft nok til afbrændingen. Vælges løsningen med snittet materiale alligevel, skal afbrændingen foretages få dage efter høst.

Afbrænding foretages generelt umiddelbart efter, marken er tærsket. Er der meget genvækst, må marken afpudses før afbrænding.

Afbrænding af lange typer af engrapgræs kan dog udsættes til begyndelsen af september, hvor forsøg har vist, at der opnås et merudbytte ved afbrænding på dette tidspunkt. Merudbyttet ved sen afbrænding skyldes formodentlig, at disse typer af engrapgræs får kortere og tykke skud. Man kan samtidig være heldig at bekæmpe skadedyr eksempelvis engrapgræsgalmyg. Ønsker man den sene afbrænding, skal engrapgræshalmen efter høst splittes og fordeles over hele arealet. Hele marken underskæres igen nogle få dage før afbrænding, og det kan være nødvendigt at splitte og løfte alt materialet igen for at opnå det ønskede resultat.

Rødsvingel er den art, hvor de største merudbytter er opnået ved afbrænding. Stivbladet svingel reagerer hurtigt på, at jorden bliver for varm og går let tabt ved

afbrænding på grund af for varm jord. Alle andre frøarter kan tåle afbrænding.

Nyudlæg tåler generelt ikke afbrænding.

Afpudsning

Når dæksædsmarken høstes i udlægsmarken, skal der sættes en lav stub. Dette gælder, også selv om udlægget er groet kraftigt til, og der er en stor mængde nedbør. Det sker alt for ofte, at der er gået på kompromis med stublængden. Det kan efterfølgende være meget svært at få afpudset en kornstub, som måske er tyve cm lang og i øvrigt er lagt ned af mejetærskerhjul og kornvogne. Det er desuden vigtigt at være opmærksom på spildkornene. En stribe af spildkornplanter forhindrer udlægplanterne i at udvikle sig ordentligt. Kør derfor langsommere med mejetærskeren, når dæksæden skal høstes.

Alle nyudlægsmarker skal afpudses helt i bund umiddelbart efter høst af dæksæden, hvis stubben er over 5-8 cm for at få udlægplanten til at danne de korte og tykke skud. Er udlægget specielt svagt etableret, kan det dog være nødvendigt at sætte en lidt højere stub for at få udlægplanterne i gang med at gro.

I de 2. og 3. årsmarker, som ikke kan afbrændes, skal afgrøden ligeledes pudses helt i bund til max fem cm højde umiddelbart efter høst. Har afbrændingen ikke været 100% vellykket, og der er gammelt stængelmateriale tilbage på marken, skal der også her foretages en afpudsning i max fem cm højde.

Det afpudsede materiale må ikke skygge for græsplanterne hverken i nyudlægsmarkerne eller i de gamle marker. Så enten må der ikke være mere materiale end, at det kan falde ned imellem græsplanterne og omsættes, eller også må det overskydende materiale presses op og fjernes. Afpudset materiale fra de bredbladede græsser som f.eks. hundegræs, engsvin-

2. års rødsvingel Mystik. Marken er afbrændt lige efter høst og senere afpudset en enkelt gang. Afgrøden har en ideel udvikling for vinteren.

2. års rødsvingel. Hvor afbrænding ikke lader sig gøre, kan rødsvinglen alternativt afpudses i bund umiddelbart efter høst og herefter mekanisk udtyndes. Her er udtyndingen foretaget ved to kørsler med Hankmoharve efterfulgt af en tromling.

gel eller strandsvingel omsættes lettere end materiale fra rødsvingel og engrapgræs, som har svært ved at falde sammen og blive omsat.

Mekanisk udtynding af sammen-groede rødsvingelmarker

Som et alternativ til afbrænding af rødsvingel er der opnået gode resultater i praksis med to gange hankmoharvning. Denne mekaniske udtynding foretages lige efter, at marken er pudset helt i bund efter høst. Efter harvningen skal der være sort jord omkring de enkelte rødsvingelplanter. Opharvningen skal efterfølges af tromling for at jævne marken og få jorden fast omkring planterne.

Gentagne afpudsninger kan udpine afgrøden

Senere i efteråret skal græsplanten opsamle ressourcer i form af energi og næring i skud og rødder, før planten vernaliseres, og anlæggene til frøstænglerne dannes. Derfor er gentagne afpudsninger, hvor man faktisk udpiner planterne ligesom i en græsplæne, ikke den

bedste løsning. Specielt i gamle, men også i mindre grad i 2. års marker, har man i forsøg reduceret udbyttet væsentligt i både rødsvingel, strandsvingel og engrapgræs i forbindelse med gentagne afpudsninger i efteråret.

Megen transport i markerne i det sene efterår er ikke godt. Denne transport kan blive nødvendig, hvis der er så meget afpudset materiale, at det bliver nødvendigt at rive det sammen og fjerne det. En afsluttende mekanisk afpudsning foretages i slutningen af september og frem til ti dage ind i oktober. Genvæksten i efteråret kan til dels styres ved at vælge kvælstoftildelingstidspunkt og kvælstofmængde i forhold til markens ressourcer og nedbørsmængder.

Får

Afpudsning af marken med får er en god metode i alle afgrøder undtagen rødkløver. For at opnå det fulde udbytte, er det bedst, at marken tidligere er afbrændt. Gammelt stængelmateriale, som ikke er afpudset, bliver ikke spist af fårene. Jo senere afpudsningen foretages med fårene, jo mere skal man passe på, at afpudsningen ikke bliver for tæt, idet skuddene skal kunne opsamle og gemme energi og næring før vinteren. Mange får på et lille areal i en kort periode giver det bedste resultat.

Hvor "langhåret" før vinteren?

I rødsvingel og engrapgræs må bladene ikke være så lange, at de hænger, når

afgrøden går ind i vinteren, og væksten standser. Jo mere afgrøden er groet sammen, jo vigtigere er dette. I en åben 1. års mark, hvor bladene ikke dækker og skygger for naboplanterne, kan der dog accepteres længere bladlængde.

I strandsvingel og hundegræs er det vigtigt, at afpudsningen i sidste del af september og første halvdel af oktober ikke er dybere end ti cm. I forbindelse med afpudsningen må man ikke komme ned og ramme selve tuen, hvor skuddene dannes.

Rajgræs skal være frodigt og mørkegrønt, når afgrøden går vinteren i møde. Rajgræs er dog den art, som lettest bliver skadet af angreb af sneskimmel. Afgrøden må derfor ikke være så kraftig, at mikroklimaet for denne svamp tilgodeses. Har rajgræsplanterne i 2. års markerne dannet skud på de gamle frøstængler, og der ellers stort set ikke er dannet vegetativ vækst i efteråret, bør marken ompløjes.

Hvid- og rødkløver kan angribes af kløverens knoldbægersvamp, hvis afgrøden er meget kraftig. En lidt tidlig sprøjtning med Reglone i begyndelsen af december i hvidkløver kan afhjælpe dette. Alternativt til dette kan meget kraftige marker afpudses i en tør periode. Det afpudsede materiale kan blive på marken.

Maskiner til afpudsning

Der er fire typer afpudsere til brug i frømarker. Desværre kan der ikke gives et entydigt svar på, hvilken maskine der er bedst til brug ved afpudsning. Vi vil i efteråret afholde afpudsningsdemonstration,

som gerne skulle afdække nogle af de uafklarede spørgsmål. Der vil blive offentliggjort datoer for disse arrangementer på vor hjemmeside www.dlf.dk.

Skiveslåmaskinen er den maskine, som normalt kan afpudse dybest, og maskinen er også god til at opsamle plantemateriale, der er lagt ned af mejetærskerhjul o.l. Problemet med skiveslåmaskinerne er generelt en lille kapacitet, og at plantematerialet lægges pænt ovenpå afgrøden, hvor det tørrer ind, men ikke omsat.

Fingerklipperen kan afpudse dybt, men er normalt ikke robust og holdbar nok til afpudsning. Materialet lægges ovenpå afgrøden.

Rotorklipperen har en stor kapacitet, men er forholdsvis dårlig til at afpudse helt i bund i afgrøden, specielt i de "seje" græsarter som rødsvingel og engrapgræs. Rotorklipperen slår materialet mere i stykker end skiveslåmaskinen og fingerklipperen.

Slagleklipperen er den bedste maskine til at afpudse i bund, samtidig med at materialet slås i stykker, så det lettere omsættes, også selvom afgrøden er blevet forholdsvis lang. Slagleklipperen har svært ved at afpudse "sejt" materiale.

Alm. rajgræs 2. års mark til venstre afpudset i bund og til højre med lang stub. Alm. rajgræsplanter, hvor gamle frøstængler ikke afklippes lige efter høst, gror videre ved at danne "nye" planter fra knæet på de gamle stængler. Disse planter får ikke opsamlet tilstrækkelig energi og næring, overvintrer dårligt og udvikler for få frøstængler.

Dyrk dit eget kvælstof

Ved rigtig brug af efterafgrøder sikres afgrøderne en bedre kvælstofforsyning og dermed et højere udbytte. Op mod halvdelen af den optagne kvælstofmængde kan komme den efterfølgende afgrøde til gode.

**Af Inger Leitzke
Planteavlskonsulent
LandbrugsRådgivning Østjylland I/S**

Efterafgrøder er ikke bare til for lovgivningens skyld. Ved rigtig brug af efterafgrøder sikres afgrøderne en bedre kvælstofforsyning og dermed et højere udbytte, samtidig med at kvælstofudvaskningen reduceres. I forsøg anlagt ved LandbrugsRådgivning Østjylland I/S har forskellige efterafgrøder kunnet opsamle mellem 15 og 116 kg N/ha. Forsøget er anlagt som en del af et tre-årigt projekt støttet af

Direktoratet for FødevarerErhverv. Projektet kan følges på hjemmesiden www.jordbearbejdning.dk.

Forsøget er anlagt i et system med reduceret jordbearbejdning, hvor forskellige efterafgrøder etableres på forskellige tidspunkter i et rent vårbyg-sædskifte. I forsøget udtages N-min analyser, og der laves N-mængde bestemmelser i det høstede materiale. I tabellen modsatte side er vist de opnåede kvælstofresultater i projektets første år.

Effekten af efterafgrøder

Som hovedregel kan man regne med, at mellem en fjerdedel og en tredjedel af

den optagne mængde kvælstof udnyttes i den efterfølgende afgrøde, hvis der er tale om korn. Hvis den efterfølgende afgrøde har en længere vækstperiode, som for eksempel roer, kan cirka halvdelen af det opsamlede kvælstof komme afgrøden til gode.

Kvælstof skal optages om efteråret, og det er afgørende at have et veletableret udlæg!

For gul senneps vedkommende er det afgørende, at den etableres så tidligt som muligt. N-optagelsen for gul sennep i omtalte forsøg har været helt som forventet. Ved såning den 1. august forventes 80 kg N optaget, ved såning den 15. august forventes 50 kg N optaget, og ved såning den 1. september falder optagelsen til 20 kg N. I forsøget har N-optagelse i rajgræsset været til den lave

side. Rajgræs forventes at kunne optage 20-40 kg N.

Vælg de rigtige arter

Efterafgrøder placeres i sædskiftet, hvor de kan optage meget N, og hvor eftervirkningen kan udnyttes. Efterafgrøder flytter nedvasket nitratkvælstof op i de øverste jordlag, hvilket især kan udnyttes af afgrøder med et overfladisk rodsystem, eksempelvis spinat, kartofler og løg. Afgrøder med dybtgående rødder, eksempelvis raps og kål, har mindst gavn af efterafgrøder. Korn ligger derimellem.

På lerjord efter tidlig høst, efter vinterbyg eller efter specialafgrøder, sås olieræddike eller gul sennep. Hvis der skal dyrkes grønsager i den kommende sæson, eksempelvis spinat, løg eller kartofler, skal der dyrkes overvintrende efterafgrøder, som vinterraps, vinterrug eller rajgræs, uanset jordtype. På sandjord sås altid overvintrende arter for at mindske udvaskningen af kvælstof.

Gul sennep, olieræddike, og vinterraps er gode fangafrøder. De kan udsås lige før kornhøst med gødningsspreder eller efter høst af tidlige kornafrøder. Før høst er der mere fugt i jorden end efter høst, og i de fleste år vil etableringen være sikker. I meget tørre år sås efterafgrøden umiddelbart efter høst efter en overfladisk harvning. Hvis såningen trækker ud til september bliver efterafgrødens potentiale for opsamling af kvælstof kraftigt forringet.

Almindelig rajgræs undersøgt i korn er meget brugt som efterafgrøde, men den har ikke nogen dyb rodvækst, og den har et højt indhold af kulstof i forhold til kvælstof, så eftervirkningen bliver lav. Ved DanmarksJordbrugsForskning arbejdes der med at finde nye og bedre arter til undersøning i korn. Cikorie og vajd har en dyb rodvækst og ser indtil videre ud

Veludviklede rødder hos gul sennep

til at være interessante alternativer. Ved undersøning af andre arter end rent græs begrænses dog udvalget af midler til ukrudtsbekæmpelsen.

Alle korsblomstrede arter kan vedligeholde kålbrot og bør ikke indgå i sædskifter med raps eller kål. Der findes til gengæld nematoderesistente sorter af gul sennep og olieræddike, og disse kan virke sanerende overfor roecystenematoder forud for dyrkning af roer.

Nedmuldning

På sandjord er det vigtigt, at jorden holdes grøn hele vinteren indtil marts

måned for at hindre udvaskning. Rent græs nedmuldes dog cirka en måned forud for såning for at hindre væksthæmning i forbindelse med omsætningen i jorden. På lerjorde nedmuldes rent græs i november/december på grund af det høje indhold af kulstof i forhold til kvælstof og langsomme omsætning. Andre vinterfaste afgrøder nedmuldes på samme tidspunkt.

Olieræddike og gul sennep nedmuldes i det tidlige forår (februar-marts), idet de hurtigt afgiver næringsstofferne igen. Nedmuldningstidspunktet er ikke helt så afgørende på lerjorde, idet risikoen for kvælstofudvaskning på lerjorde er lille. Overvejelser omkring at kunne lave et ordentligt såbed er også med til at afgøre, hvornår nedmuldning skal foregå.

I vårsæd bruges 8-10 kg sildig alm. rajgræs udlagt om foråret. I vintersæd bruges 6-8 kg rødsvingel eller 10-12 kg sildig alm. rajgræs udlagt om efteråret. Af korsblomstrede efterafgrøder kan der sås 5-6 kg vinterraps, 11-12 kg olieræddike eller 7-8 kg gul sennep, hvis der kan sås inden den 20. august, og de ikke generer sædskiftet.

Demonstration af efterafgrøder er en del af et større projekt Direktoratet for Fødevarerhverv støtter LRØ I/S i et stort projekt, hvor der i løbet af en tre-års periode fra 2003-2005 demonstreres systemer til reduceret jordbearbejdning samt de dyrkningsmæssige og miljømæssige konsekvenser deraf. Omtalte anvendelse af en række efterafgrøder i det pløjefri system er en del af dette projekt. Vejle Amt yder konsulentbistand ved vurderingen af miljøpåvirkningen, herunder betydningen for erosion og kvælstofudvaskning. Demonstrationsarealerne er placeret på to lokaliteter, og projektet kan følges i ord og billeder på hjemmesiden www.jordbearbejdning.dk.

Opnåede kvælstofresultater

Såtidspunkt	Efterafgrøde	Kg udsæd af efterafgrøden	N opsamlet pr. hektar	N sparet året efter
Forår	Rajgræs	6 kg	15 kg	4-5 kg
Forår	Rajgræs + hvidkløver	6 kg + 3 kg	27 kg	7-9 kg
Forår	Persisk kløver	12 kg	42 kg	11-14 kg
Før høst	Olieræddike	12 kg	116 kg	29-38 kg
Før høst	Gul sennep	7 kg	78 kg	20-26 kg
Efter høst	Olieræddike	12 kg	43 kg	11-14 kg
Efter høst	Gul sennep	7 kg	40 kg	10-13 kg
Efter høst	Persisk kløver	12 kg	2 kg	0,5-0,7 kg
Efter høst	Honningurt	10 kg	30 kg	8-10 kg
Efter høst	Fodervikke	125 kg	27 kg	7-9 kg

Opgaver, roller og ansvar blev diskuteret på årets delegeretmøder

De delegeredes opgaver, roller og ansvar er dels at udføre de lovmæssige handlinger på selskabets generalforsamling og dels at medvirke til den forretningsmæssige udvikling af DLF-TRIFOLIUM i bred forstand, herunder at være bindeled mellem avlere og firma. 30 mio. kr. mere i afregningspuljen for høst 2003.

Af Lars Johansen
Business Development Manager
DLF-TRIFOLIUM A/S

Hvad er de delegeredes opgaver, roller og ansvar?

På årets delegeretmøder i DLF AmbA, der blev afholdt den 15. og 17. juni 2004 i Vejle henholdsvis Køge, blev de delegerede bedt om at forholde sig til deres opgaver, roller og ansvar som delegerede i DLF AmbA. Disse temaer blev først diskuteret gruppevis, hvorefter der var en samlet debat i salen.

Inden de delegerede "trak i arbejdstøjet" og efter formand Benny Kirkebække Christensens velkomst gav ledelsen under dagsordenspunktet "Aktuelt fra DLF" en orientering om udviklingen i selskabet og

frømarkedet. EU-reformen blev ligeledes berørt og debatteret.

Adm. direktør Aksel Nissen glædede sig under sit indlæg over, at markedsforholdene generelt set har været fornuftige i sæsonen 2003/04. DLF-TRIFOLIUM's høst 2003 i Danmark blev på små 78.000 tons, og hele høsten blev omsat til et fornuftigt prisniveau, hvilket resulterede i gode afregningspriser for kløver- og græsfrøhøsten 2003.

"Det er de højeste, gennemsnitlige afregningspriser i min tid i frøbranchen," bemærkede Aksel Nissen. Efter et hurtigt check i direktørens cv vil det så sige siden høst 1987.

30 mio. kr. mere i puljen til frøavlerne

Aksel Nissen tilføjede, at DLF-TRIFOLIUM havde i forbindelse med slutafregningen

af høst 2003 lagt ekstra ca. 30 mio. kr. i puljen i forhold til standardkalkulationen. På denne måde har frøavlerne via frøafregningen fået direkte del i et forventet godt regnskabsresultat i DLF-TRIFOLIUM koncernen for regnskabsåret 2003/04.

Den store høst betød, at kapacitetsudnyttelsen af produktionsapparatet har været høj i 2003/04. Som følge heraf har produktionen kunne gennemføres til væsentligt lavere enhedsomkostninger for høst 2003 end for høst 2002, som var relativt lille på grund af en markedsbetting tilpasning af rødsvingelproduktionen. Aksel Nissen oplyste, at årets positive resultat vil bidrage til en yderligere konsolidering af koncernens egenkapital og soliditetsgrad (målt som egenkapitalens andel af koncernens samlede balance).

I dattervirksomhederne har udviklingen generelt været positiv. Integrationen af Cebeco Seeds Group er forløbet flot. Der er etableret et godt samarbejde med ledelsen i Cebeco Seeds Group, ligesom der er et godt samarbejde på det operationelle niveau.

Cebeco Seeds Group forventes at præstere et ganske tilfredsstillende resultat for 2003/04. Det samme gælder dattervirksomhederne i UK og USA samt joint venture selskaberne Top Green og Danespo Holding.

God "cocktail"

Salgsdirektør Truels Damsgaard kunne ligeledes med tilfredshed berette om sæsonen 2003/04. Høsten i Frankrig og Tyskland skuffede i 2003. Da Danmark samtidig havde en normal høst, og Holland havde en meget god høst – der produceres hovedsageligt alm. rajgræs i Holland – havde vi udbudsmæssigt en god "cocktail".

Leveringsmæssigt forløb sæsonen rigtig godt. Der var et tidligt aftræk i efteråret 2003, idet den varme og tørre sommer havde givet mange skader. Det gav et stort efterårsforbrug. En tidlig klargøring af væsentlige sorter gjorde det muligt at

Administrerende direktør Aksel Nissen glædede sig over et godt år for DLF-TRIFOLIUM og frøavlerne. Her fra mødet i Køge.

Delegeretmødet på Hotel Hvide Hus i Køge var velbesøgt.

levere hurtigt efter høst, hvilket var en klar fordel for DLF-TRIFOLIUM. I foråret 2004 skønnes forbruget at have været på et normalt niveau. Der noteredes fortsat fremgang i salget til Øst- og Centraleuropa samt Rusland bl.a. igennem en succesfuld lancering af varemærket Turf-line i kartonner. Det samlede blandingssalg til eksport steg med næsten 25% fra 2002/03 til 2003/04.

Avlsdirektør Anders Mondrup afsluttede dette punkt på dagsordnen med at give en kort orientering om afgrødernes tilstand og redegjorde for de nye, højere kvælstofnormer, der var sendt i høring. Midt i juni succedede vi generelt efter regn; siden da er det vist gået helt fint med det der nedbør!

Debatten i tilknytning til dagsordenspunktet "Aktuelt fra DLF" kredsede om virkningerne af EU-reformen for så vidt gælder avlernes adkomst til ompløjning (især den højt støttede art strandsvingel var i fokus), frøavlskontrakten og certificering samt indeksering af sorter.

Direkte adspurgt sagde Aksel Nissen, at virksomheden anbefaler avlerne at beholde strandsvingelarealerne. Der kan ikke udstedes garantier for den fremtidige frøavlsøkonomi, men med et udbytte på 1.556 kg/ha (svarende til det gennemsnitlige udbytte i strandsvingel i 2003) så må det give en fornuftig økonomi.

Markedet bestemmer

I forlængelse heraf blev problemstillingen om sorterens indeksering og den kommercielle afvejning mellem sorter af høj kvalitet og sorter, der giver stort høstudbytte i kilo, rejst. Aksel Nissen understregede, at sortsporteføljen nødvendigvis skal ses i et markedsrettet perspektiv. Markederne

er forskellige; nogle er kvalitetsdrevne, mens andre er prisdrevne. I forædlingsindsatsen er der maksimalt fokus på at kombinere kvalitet og frøudbytte.

Anders Mondrup sagde, at indekseringen sker med baggrund i sorterens dyrkningsmæssige karakteristika og tager uder det nuværende system hensyn til EU-støtten, men i et nyt afkoblet system indekseres sorterne uden hensyn hertil.

Det blev fra delegeretkredsen bemærket, at den nuværende frøavlskontrakt hviler på det nuværende kilo-støtte system, og at der efter EU-reformens ikrafttrædelse kommer arealer til høst tegnet med udgangspunkt i denne kontrakt. Derfor blev der ræsoneret, at disse kontrakter bort-

falder pr. 31.12.2004. Aksel Nissen mente ikke, at det var tilfældet. Han bemærkede, at den kontrakt, der er udsendt i foråret, helt eksplicit tager højde for bortfaldet af kilo-støtten.

Når EU-støtten afkobles, bortfalder kravet til certificering som grundlag for udbetaling af støtte. Truels Damsgaard advarede mod at opgive kravet om certificeringen og overgå til at producere og omsætte ucertificeret frø. Det vil åbne vore kernemarkeder for import af billig frø fra især USA og Canada.

Gennemsigtighed og informationsflow fra virksomheden var ligeledes et debattemne, herunder var det ønsket at gøre tegningsstatistikker og indeksering tilgængelige for avlerne. Aksel Nissen vendte spørgsmålet ved at spørge, hvad avlerne får fra konkurrenterne? Den åbenhed, der er i DLF-TRIFOLIUM, finder vi ikke hos konkurrenterne. Avlerne og DLF-TRIFOLIUM har en fælles skæbne, og vi er nød til at værne om vor konkurrenceevne.

Efter debatten var Corporate Governance (god selskabsledelse) på dagsordnen, hvor udviklingen siden delegeretmødet i juni 2003 og de konkrete aktiviteter, der er gennemført i DLF-TRIFOLIUM i 2003/04, blev gennemgået.

Opgaver, roller og ansvar

Herefter var det tid til gruppearbejde, der fokuserede på følgende temaer:

1. De delegeredes opgaver og ansvar; og
2. de delegeredes rolle som ambassadører

Formand for DLF AmbA og DLF-TRIFOLIUM Benny Kirkebække Christensen under plenumdiskussionen om ambassadørrollen på mødet på Hotel Munkebjerg i Vejle.

De delegerede blev opdelt i fire grupper for at diskutere de udstukne emner. Her ses en gruppe under gruppearbejdet i Vejle.

Der var en betydelig debatlyst under gruppearbejdet. Her ses en af grupperne på mødet i Køge.

Der var enighed om, at de lovbestemte handlinger, som foregår på selskabets generalforsamling i form af valg af bestyrelse og godkendelse af beretning og årsrapport, er kerneopgaver for delegeretkredsen. Især ved bestyrelsesvalg sikres den demokratiske proces. De delegeredes opgaver og ansvar blev endvidere beskrevet som værende at sætte sig ind i virksomhedens forhold for derved at kunne bidrage med nye ideer til dens udvikling og strategiske retning og for at kunne holde bestyrelsen aktiv. Herudover så man de delegeredes opgaver og ansvar som at være bindeled mellem avlere og bestyrelse og omvendt, herunder at medvirke til at skabe en positiv atmosfære om firmaet blandt nuværende og potentielle, nye avlere til DLF-TRIFOLIUM.

Sidstnævnte bragte debatten over til næste tema, nemlig de delegeredes rolle som firmaets ambassadører. Der var bred enighed om, at en delegeret skal være synlig over for avlerne i sit område ved bl.a. at formidle informationer om selskabet i de forskellige sammenhænge, man optræder, men også at man som delegeret lytter til "snakken" blandt avlerne og formidler ros og ris til sel-

skabet (primært gennem det lokale bestyrelsesmedlem).

Informationsniveau og loyalitet

Muligheden for at udfylde ambassadørrollen hænger sammen med informationsniveauet om selskabets forhold. At fastlægge et passende informationsniveau over for delegeretkredsen er en balancegang, da det er svært at give konkurrentfølsomme informationer til en delegeretkreds på 150 og så regne med, at disse informationer forbliver fortrolige.

Et af de hedeste debattemner var spørgsmålet, om man som folkevalgt bestyrelsesmedlem eller delegeret kan avle til andre frøfirmaer. At informationsniveau og loyalitet er to forbundne størrelser, var der nemlig også rimelig enighed om. Dette spørgsmål delte vandene. Nogle delegerede mente, at en sådan loyalitet kunne man forvente af både bestyrelsesmedlemmer og delegerede. Andre argumenterede, at et krav til loyalitet alene kunne pålægges bestyrelsen.

Midler til praktiske frøavlsforsøg

Uden for den formelle dagsorden havde Kaj Madsen bedt om ordet på mødet i

Køge. Med tre slides over udbytteudviklingen i arterne alm. rajgræs, rødsvingel og engrapgræs siden 1973 rejste Kaj Madsen en debat om, hvorledes udbytterne høves.

"DLF anvender mange midler til forskning og udvikling," sagde Kaj Madsen og efterlyste, at der kom mere fokus på praktiske frøavlsforsøg.

Der er igennem en række år bevilget penge til praktiske frøavlsforsøg bl.a. via de såkaldte Frøpakker. Disse aktiviteter er primært lagt hos DJF, Flakkebjerg, men de synlige resultater heraf ses ikke i udbyttestatistikkerne endnu, dog har denne indsats støbt kuglerne for højere kvælstofnormer.

Som afslutning på mødet i Køge slog Benny Kirkebække Christensen fast, at kravet til direktionen er, at DLF-TRIFOLIUM skal ekspandere, og DLF-TRIFOLIUM skal afregne bedre end de andre firmaer. Det er de centrale mål. Samtidig kvitterede formanden for Kaj Madsens indlæg og var indstillet på at øge fokus på praktiske frøavlsforsøg og en endnu bedre udnyttelse af produktionsdata.

Et udsnit af tilhørerne til mødet i Køge.

Gruppebillede fra mødet i Køge.

Høstudsigten 2004

I skrivende stund kan vi se tilbage på meget atypiske vækstforhold for afgrøderne i foråret og forsommeren. Vækststarten var præget af et normalt forår med tilstrækkeligt med nedbør, men fra midten af maj til sidste halvdel af juni fik vi stort set ikke nedbør.

Flere arter havde store problemer i en kritisk fase. De tidlige typer af engrapgræs manglede vand til gennemskridning, hvidkløveren til at brede sig, og de sildige rajgræsser havde det svært i strækning/skridningsfasen.

Først i sidste halvdel af juni kom der vand, og der har så i den forløbne måned været tale om dobbelt så meget nedbør som normalt, hvilket har givet problemer med at få sikret bestøvningen af græsserne og især af hvidkløver.

Høstvejret i juli måned har absolut været i mod os med for få sammenhængende gode høstdage.

Status på de enkelte arter er primo august:

Engrapgræs: høsten er stort set afsluttet, og de tidlige fodertyper ser ud til at klare sig godt modsat de sildigere plænetyper, der havde problemer med genvækst.

Jens Chr. Thorsen, Stubbekøbing, vurderer sit parti engrapgræs Oxford efter at have tippet et læs af på DLF-TRIFOLIUM's afdeling i Nr. Alslev.

Stivbladet svingel: der er høstet rigtig pæne udbytter

Rødsvingel: har været meget tvemoden og mange blev snydt af, at afgrøden så mere moden ud, end den var. Udbytterne tegner til middel med en relativ lille rumvægt.

Hundegræs: der er tale om varierende udbytter som gennemsnitligt ser normalt ud.

Strandsvingel: ser ud til at give over normaludbytter.

Alm. rajgræs: vi er først lige kommet i gang med at høste, så det er svært at vurdere niveauet, men de tidlige typer tegner til lidt over normalt udbytte.

Hvidkløver: har haft det svært især med hensyn til bestøvningen. Der har været få huller mellem bygerne i bestøvningsperioden for honningbierne, derimod har der været godt med humlebier i år. Lige nu

høstes de første marker, og det bliver spændende at se, hvor meget frø der er i hovederne.

Kvælstofnormer

Den nye bekendtgørelse om gødningsnormer for kvælstof for høståret 2004/05 er offentliggjort i slutningen af juli. Vi kan glæde os over, at normerne er øget for kvælstof til arterne alm. rajgræs, hundegræs, strandsvingel og rødsvingel. De nye normal kan ses i tabel 1.

Markvandring og årets markdemonstrationer

Vi har med glæde kunne notere et flot fremmøde til forårets markvandring. De blev holdt over hele landet i perioden, hvor det var begyndt at blive rigtig tørt, så afgrødernes tilstand i denne atypiske periode var absolut et af hovedemnerne for diskussionerne. I forlængelse af delegeretmødet i Køge i juni måned blev der afholdt markvandring på Lekkende, Lillendal og Høvdingegård godser på Sydsjælland, hvor der i løbet af de tre timer, markvandringen varede, kom 10 mm regn. Der var ikke en eneste, der beklagede sig, da det var meget tiltrængt!

På nuværende tidspunkt er der skår-lægnings- og høstdemonstrationer i dele af landet, og ellers vil vi holde afpudsningdemonstrationer umiddelbart efter høst. Læs andetsteds i dette blad om vigtigheden af omhu med afpudsning og følg med på www.dlf.dk for nærmere oplysninger om tid og sted for arrangementer.

Der blev afholdt markvandring på Lekkende Gods på Sydsjælland den 17. juni 2004. Regnen var der ingen klager over.

60 års fødselsdag:

Den 19. september 2004 fylder lagerarbejder **Per Gryholt**, Højme 60 år. Vi ønsker til lykke med dagen.

Den 20. september 2004 fylder prøvetager **Lilian Hansen**, Højme 60 år. Vi ønsker til lykke med dagen.

Tabel 1: Nye kvælstofnormer

Frøgræs	Ny norm 04/05, kg N/ha	Gammel norm, kg N/ha
Rajgræs, alm.	145	127
Rajgræs, alm. 1. år, efterårsudlagt	181	163
Rajgræs, ital. og hybrid	104	104
Rajgræs, ital. og hybrid 1. år, efterårsudlagt	140	140
Timothe	100	100
Hundegræs	181	145
Engsvingel	109	109
Rødsvingel	113	100/109
Stivbladet svingel	109	109
Strandsvingel	172	154
Engrapgræs (marktype)	136	136
Engrapgræs (plænetype)	145	145
Alm. rapgræs	100	100

Returneres ved varig
adresseændring

Limajor

Oase

NYHED

Planet

NYHED

Tequila

Pollen

Gyldne dråber

DLF-TRIFOLIUM tilbyder et meget stærkt program
i vinterraps, sorter der også i år viser meget gode
resultater i forsøg og praksis.

Hold øje med disse sorter på www.sortinfo.dk
eller www.dlf.dk

	Sort	Type	Plantehøjde*	Lejesæd*	Vinterfasthed**	Bemærk
LIMAJOR	Hybrid	8	2	8	Højt udbytte i 5 års forsøg	
OASE	Linie	5	1	7	Meget højt olieindhold	
PLANET	Linie	6	1	9	Højt udbytte, meget vinterfast	
TEQUILA	Linie	5	1	9	Udbytte helt i top	
POLLEN	Linie	4	1	8	Kort og standfast	

*Karakterer 1-10, 10 højeste planter, helt i leje.

**Karakterer 1-9, 9 mest vinterfast.

Danmarks JordbrugsForskning, Landscentret

Hvem skal købe din rapsavl ?

DLF-TRIFOLIUM opkøber hvert år store mængder rapsfrø til
oliepresning. Vi vil også gerne give tilbud på din avl og kan tilbyde:

- Solid partner med mange års erfaring
- Absolut konkurrencedygtig pris
- Ingen opkrævning af lagerleje
- Ingen beregning af lagersvind